

49.585 prešičev in država je imela afektivnih stroškov 1.182.768 kron 29 vin. Nepovrnjena škoda se pa niti ne da povedati v številkah! — In uspeh?! Uradni izkaz od 7. t. m. izkazuje v 80 političnih okrajih 201 kraj z 626 dvorci okuženih po svinjski kugi. In ravno slovenske pokrajine, posebno pa Kranjska, so tudi pri tej priliki — kakor sploh vselej — izredno občutljivo prizadete. Kuga se vedno in skoro brez izjem zanese po hrvatskih torej „inozemskih“ prešičih, pri zatiranju odpade torej državno odškodovanje in ljudje zgube kupljene živali in večinoma tudi denar, vrhu tega imajo še stroške za razkuženje hlevov in drugih stvari in še dolgo trajajočo zaprtijo, prepoved prešičjih semnjev itd. K vsem temu pa nam sosedne kronovine avstrijske prepovedo izvoz domačih prešičev in to še celo iz popolnoma neokuženih političnih okrajev kranjskih (vid. zadnji čas Gornje Avstrijsko).

Tu je treba tedaj nujne in odločne premembe in sicer „aut — aut“. In zato prosimo vse gg. državne, pa tudi vse druge odločilne faktorje, da se temu naredi radikalen konec:

ali 1. s tem, da se prepove brezpogojno uvoz prešičev za pleme in krmljenje iz stalno okuženih inozemskih držav, v prvi vrsti iz Ogrske in Hrvatske,

ali pa 2. če bi v to visoka politika, posebno madjarska ne privolila, da se pokončevanjem prešičev po predpisih gori navedenih cesarskih naredb takoj preneha in uvedejo predpisi kakor pri kužni rudečici prešičev s primerno spremembo posameznih določil, posebno kakor jih je že predlagalo notranje ministrstvo „društvo avstrijskih živinozdravnikov“.

Kmetijske raznoterosti.

Snaga pri molži (dojenju). Dobra in prekoristna stvar pri hiši je mleko. Pa tudi to si ljudje večkrat pokvarijo. Prva reč pri mleku, da ostane zdravo in okusno, je snaga. Človeku se gabi, če pogleda v mlečno shrambo marsikatero gospodinje. Sama je umazana kakor copernica, kadar molze ali preceja mleko, za cedilo ima kako smrdljivo cunjo ali pa sito, ki je že vse zadelano z različno nesnago. Latvice ali posode za mleko so slabo umite in slabo pokrite. Skrbna in snažna gospodinja pazi najprej, da ima krava pri molži snažno vime, če je treba, ga umije z mlačno vodo in obriše s subo cunjo. Sama sebi umije roke, žehetar ali golida mora biti lepo čista, zato se mora hitro po molži umiti. Za cedilo se lahko vzame kos platna, ki se vselej lepo opere in dene sušit na snažen prostror. Če se rabi sito za cedilo, se mora paziti, da se ob robu ne nabere nesnaga. Mleko se ne sme puščati dalje časa v hlevu, ker se navzame hlevskega duha. Mleko se shranjuje na snažnem in zračnem prostoru. Če gospodinja tako ravna, je mleko, smetana, sir, surovo maslo bolj okusno, pa tudi bolj zdravo.

Koliko zrnja uniči par miši? Na Nemškem so napravili nekoč poskušnjo, koliko požre ta živad s tem, da so zaprli par miši v kletko ter ju krmili s pšenico. Porabili sta v 50 dneh liter pšenice, od katere je ostalo le malo lupin. Na prostem se to še mnogo povekša, ker miš bolj izbira in skvari včasih več nego požre. Tako bi, recimo, kakih trideset parov mišij požrlo na mesec trideset litrov pšenice, v štirih

mescih nad 120 litrov. To pa še ni malo, če pomislimo, kako naglo se ta škodljivec zarezja, kajti samica vrže po tri do petkrat po 4—7 mladičev na leto, tako izvemo, da jih je od jednega „pridnega“ para že nad trideset, ki gotovo ne pozabijo po svojej navadi škodovati kmetu. Najslabše pa je še to, ker tega nikoli ne zapuste, kakor po letu na polju, tako po zimi v shrambah pokončujejo kar dosežejo.

Odkod, da konji prerano obnemorejo? Kakor se v obče trdi, učaka konj pri skrbnej postrežbi in varstvu od 30 do blizu 40 let starosti. Ako pa ogleduješ sedanji čas konje in povprašaš po njih starosti, ne boš jih mnogo našel nad dvajset let starih. Odkod to? Na to vprašanje nam odgovarja neki strokovni list sledeče: Konji prerano obnemagajo in skončajo: 1. Vsled prenapenjanja močij pri težkeji vožnji in naglem jezdarjenju. 2. Vsled prehlada, ko marsikdaj morajo konji, segreti od vožnje, stati na prostem, časih celo ob deževju in burji brez odeje in to po več ur. 3. Uničuje konje surovo ravnanje z njimi, da jih hlapec pretepa z bičem, često še z bičevnjakom, večkrat celo po glavi in kjersibodi. 4. Neprimeren hlev, zlasti še, ako morajo konji stati na prepihu, da se mokri lahko prehlade. 5. Previsoke jasli, vsled katerih si posebno žrebeta preveč napenjajo vrat in goltanec, kar jim škoduje. 6. Slabo kovanje, kakor sploh zanikerno oskrbovanje kopita. 7. Neprimeren komat škoduje, ako je premajhen, napenja vratne žile, da vsled tega marsikdaj konj oslepi, prevelik pa drga pleča. 8. Nesposobni zdravniki — mazači, ki mesto, da bi žival v boleznih zdravili, jo že le z ničvrednimi večkrat škodljivimi rečmi — zavdajejo ali vsaj zdravljenje narave same še ovirajo. Iz tega se razvidi, da v vseh teh napakah v oskrbovanju konj je kriv človek, ki živali streže in jo rabi. Da bi imeli samo pridne hlapce pri konjih, marsikatera žival bi lahko dočakala starosti, tako pa jo še mlado in močno odpelje — konjederec.

Vzrok, da svinje nočejo žreti. Večkrat se opazuje in toži, da se svinje nakrat začnejo pri krmljenju kujati, da nočejo žreti. To pa se zgodi ne samo pri mladih prascih, nego tudi pri odraslih plemenjakih, največkrat pa še pri pitancih. Ako je žival drugače zdrava, mislimo na naslednji vzrok. Morda je dobila zadnjič za hrano kaj težko prebavnega, — na kar je treba paziti, zlasti da je dobro prekuhana. Ako bi se to zaprlo, treba je nekaj dristlje in to kmalu, za kar je najboljšje ricinovo olje. Sploh je pred vsem treba paziti, da je hrana svinjam ali popolno sveža ali pa dobro prekuhana. Če ni tega vzroka, pa je morda bila hrana močno kislá, kateri duh se ne spravi lahko iz korita, predno se ono čedno ne izmije. Še le zatem se živini ponudi druga hrana v snažnem koritu. Ko bi žival še potem ne hotela pridno žreti, treba ji oskrbeti naslednje „juhe“. Vzemi 2 kg ovsa, dodaj 36 gr sode in to skuhaj v 4 l vode. Te nekoliko zavrele tekočine daje se navrh navadne hrane prasetu v jutro in zvečer po pol litra. V par dneh bode žrlo kakor poprej.

Strd ali med je ena najbolj redilnih in zdravih jedil. Posebno za otroke je strd jako hasnovita, in vsaka mati bi si morala preskrbeti nekaj strdi. Nekateri otroci naglo rastejo, pa so blede in mršavi, drugim želodec slabo kuha in prebavlja. Za take je strd ali med najboljši pripomoček. Naj se da torej otrokom večkrat strdi s črnim kruhom, pa ne veliko naenkrat, ker se s tem preobloži želodec. Za zajuterk ni boljše jedi kakor mleko, v katero se primeša nekaj medu in nadrobi domač kruh. Pa tudi za odrasle ljudi je strd izvrstno zdravilo. Če hočeš zdrav biti in star postati, zavživaj pogostoma mleko in strd. Zato bi naj pa tudi pridno redili čebele!